

RECENZIÓK

JAKÓ ZSIGMOND: A BETHLEN-KOLLÉGIUM KÖNYVTÁRÁNAK
KEZDETEI ÉS ELSŐ KORSZAKA /1622-1658/

Művelődéstörténetünk egyik meglehetősen fontos, korai szakaszáról értekezik Jakó Zsigmond a Korunk 1973-as Évkönyvében. A Bethlen-kollégium könyvtárának kezdeteit és első korszakát tárgyaló cikk olvasása során számos alapvető információ mellett megvilágosodik a korszak jelentős szellemi közkincsének sorsa és a művelődéspolitikát alakító erővonalak rajza is.

A cikk szerzője bemutatja a gyulafehérvári collegium academicum könyvtárának az első időkben Bethlen személyes, fejedelmi könyvtárával való egybeesését, tárgyalásra kerül Bethlen ama művelődéspolitikai elképzelése is, amelynek jegyében az erdélyi iskoláztatás megfelelő színvonalát európai szintű könyvtári ellátottsággal igyekezett biztosítani.

Az a régóta vitatott kérdés is tisztázódik, amely Szalárdi Sirmalmas krónikája kapcsán vetődött fel: a fejedelmi és a kollégiumi könyvtár együtt- illetve különélése.

Biztos képet kapunk a Bethlent követő uralkodók alapvető művelődéspolitikai elképzeléséről is. I. Rákóczi György "mint hitbuzgó ember hiven teljesítette a kálvinista fejedelemre háruló minden kötelességét a protestáns egyház legjelentősebb iskolájával szemben", de kezdeményezéseit egyre inkább a Sárospatakon létrehozandó új politikai és művelődési centrum kiépítésére fordította. A gyulafehérvári könyvtár ekkor alakul át kizárólagosan kollégiumi könyvtárrá, amikor az új fejedelmi könyvtár mennyiségi és minőségi tekintetben is egyre inkább Sárospatakra lokalizálható.

Szó esik arról is, hogy II. Rákóczi György alatt még mostohább sorsa lett a valaha európai hírű Bethlen-könyvtárnak. Ebben az időben még inkább fokozódik az a folyamat, amelynek keretében az egykori gyulafehérvári könyvtár értékesebb része "átvándorol" az immár Comenius vezetése alatt álló sárospataki skólába. A szerző ennek a sajátos ténynek tulajdonítja, hogy a valamikori fejedelmi székváros 1658-as pusztulása során mégsem érte halálos romlás az akkor már felbomlásban lévő gyűjteményt.